

ОСВІТА І НАУКА – ОРГАНІЧНІ СКЛАДОВІ ЦІЛІСНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ У ПЕДАГОГІЧНОМУ ЗВО: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА

Пономарьова Г. Ф.

Степанець І. О.

Актуальність проблеми. У своєму дослідженні, виходячи з висновків В. Андрущенко, Я. Болубаша, В. Вікторова, В. Кременя, Д. Павлова, П. Сауха та інших, ми стверджуємо, що наука була і залишається тим джерелом, що живить практику, зокрема освітню. Рівень і глибина наукових досліджень значною мірою визначає кількісні і якісні зміни в системі освіти як стосовно її ресурсного забезпечення, так і, безпосередньо, функціонування.

Як стверджують американські вчені й освітяни-практики, роль взаємозв'язку освіти і науки переоцінити неможливо. Так, більшість університетів у США – дослідницькі, де дотримуються того правила, що лише викладач, який активно і плідно займається наукою, може глибоко розуміти матеріал, який викладає. Крім того, в таких університетах вважають, що викладання спонукає педагогів до підвищення якості наукових досліджень, оскільки добитися результативності навчальної діяльності здобувачів освіти здатен викладач-науковець, який глибоко розуміє суть і сенс того, часто складного, змісту освіти, що пропонує студенту.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проаналізовану наукову літературу з визначеної теми ми узагальнили за такими напрямками:

- процес розвитку академічного освітнього середовища: загальні питання підготовки наукових і педагогічних кадрів, організація науково-дослідної роботи у закладах вищої освіти (С. Золотухіна, В. Курило, В. Онопрієнко, Т. Полушкіна, С. Сірополко);

- філософські аспекти науки як виду творчості в контексті гуманізації вищої освіти (О. Герасименко, О. Комар, М. Мурашкін, М. Самардак).
- педагогічні аспекти науково-дослідної роботи у ЗВО (М. Донченко, О. Єгорова, О. Микитюк);
- інтегрування науки й освіти у ЗВО (С. Єфремов, Є. Каменкін, В. Литовченко, Т. Сидорчук, Д. Цхакая).

Вивчення наукових здобутків вітчизняних дослідників підтверджують актуальність і значимість зазначеної проблеми, зокрема в контексті підвищення якості педагогічної освіти і забезпечення професійної спрямованості науково-педагогічної роботи.

Мета дослідження – з'ясування сутності та висвітлення практики реалізації освітнього і наукового потенціалів педагогічного ЗВО.

Виклад основного змісту і результатів дослідження. Спираючись на наукову теорію й освітню практику, науковий потенціал педагогічного ЗВО ми розглядаємо як певний масив наукової інформації (теорій, ідей, гіпотез, науково-методичних положень тощо), спеціальні людські, інформаційні тощо ресурси для їх здобуття і розвитку. Безумовно, також, що науковий потенціал ЗВО забезпечується рівнем організації і здійснення наукових досліджень та упровадження їх результатів.

Науковий потенціал характеризується як кількісно (наприклад, чисельність науковців, наукових підрозділів, розробок тощо), так і якісно (якість наукових знань, рівень організації наукових досліджень, ефективність (продуктивність) наукової діяльності у ЗВО).

У світлі сучасних вимог якісні показники реалізації наукового потенціалу будь-якого закладу освіти є визначальними для оцінки його ефективності.

Освітній потенціал характеризується досягнутим рівнем ресурсного забезпечення (кадрового, науково-методичного, матеріально-технічного тощо) й освітньо-професійної підготовки кадрів для закладів освіти.

Спираючись на результати узагальнення наукової теорії у працях В. Бондаря, І. Жерносек, О. Жорнової, О. Набоки, В. Семиченко та інших і власний досвід, можемо з упевненістю говорити про наявність тісного взаємозв'язку наукового й освітнього потенціалів педагогічного ЗВО, який, зокрема, реалізується через науково-методичну роботу.

Разом з тим, вважаємо за потрібне наголосити на неоднозначності такого взаємозв'язку. Американський політик і вчений А. Фрімен вважав, що «нововведення» можуть приносити як неоціненну користь, так і значну шкоду справі освіти [1].

Ми пояснюємо це вповні логічним і об'єктивним висновком про важливість застосування (упровадження) інновацій, результатів наукових досліджень за умови їх науково-методичного обґрунтування, тобто з урахуванням відповідних законів, закономірностей, принципів, особливостей тощо, що обумовлюють ефективність і якість освітнього процесу. Однак, на наш погляд, в освітній практиці все ще немає дієвого стимулу до чіткого і послідовного впровадження наукових здобутків шляхом здійснення конкретних логічних взаємопов'язаних етапів освітньої діяльності (Рис.1).

Рис. 1. Етапи продукування й упровадження результатів наукової діяльності.

Очевидно, що існування науки у ЗВО обумовлене потребою продукування наукового знання, а науково-методична робота має його «опредмечувати», тобто породжувати предметність, у даному випадку в контексті освіти (Рис. 2).

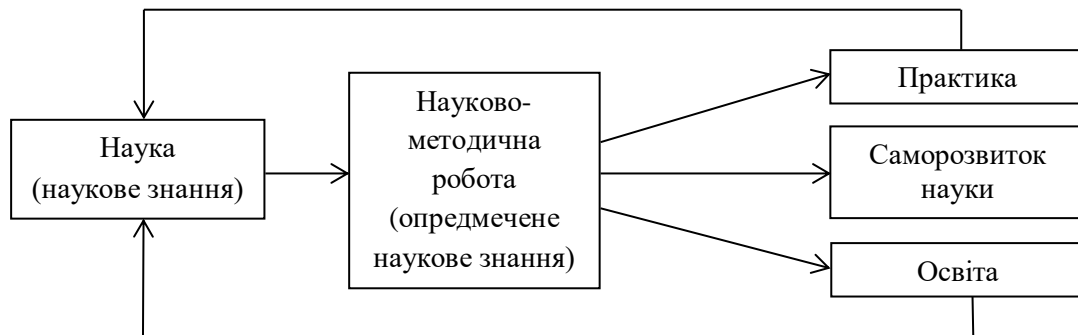

Рис. 2. Функціонування системи науки.

Узагальнення результатів наукових досліджень дає підстави стверджувати, що науково-методична робота, як багатозначне й інтерактивне утворення, яке поєднує наукову й освітню діяльність викладача, виконує низку взаємопов'язаних функцій. Серед таких функцій, що відображають її багатозначність, слід виокремити:

- теоретико-емпірична (акумуляція наукових знань (теорій, гіпотез, фактів тощо));
- пояснювально-прогностична (узагальнення, пояснення явищ, процесів тощо та прогнозування їх розвитку);
- експлікативно-практична (експлікація (уточнення) знань, обґрунтування змісту певної єдності, цілого для його ефективного (якісного, продуктивного, оптимального тощо) розгортання (реалізації, упровадження тощо).

Висновок. Таким чином, саме єдність освітньої і наукової діяльності, що реалізується, по суті, у науково-методичній роботі науково-педагогічних і педагогічних працівників покликана забезпечити належний рівень якості

освітнього процесу у контексті сучасних завдань щодо підготовки компетентних ефективних педагогів.

Література

1. Vital Speeches of The Day, July 15, 1970. P. 595.